

KOMENTARZ PRAWNIKA

Konwersja
wierzycelności

DARIA WOJTCZAK
aplikantka adwokacka w kancelarii KSP
Legal & Tax Advice w Katowicach

Jednym ze sposobów na uzyskanie przez spółkę kapitału na inwestycje jest jej dokapitalizowanie poprzez zaciągnięcie pożyczki od wspólnika. Pożyczka nie musi być zwrócona w gotówce, ale spółka może dokonać tzw. konwersji wierzycelności przysługującej wspólnikowi na kapitał zakładowy. Polega to na podjęciu przez zgromadzenie wspólników uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego i utworzeniu nowych udziałów, które zostaną objęte przez wspólnika-wierzyciela i pokryte przez niego wkładem gotówkowym w wysokości równej udzielonej pożyczce. Po nabyciu przez wspólnika udziałów w podwyższonym kapitale po stronie spółki powstaje wobec wspólnika wierzycelność o wniesienie wkładu na pokrycie tych udziałów, a wspólnik posiada wierzycelność wobec spółki z tytułu udzielonej pożyczki. Co prawda, wspólnik sam nie może potrącić swojej wierzycelności wobec spółki z wierzycelnością spółki względem wspólnika (art. 14 § 4 k.s.h.), jednak potrącenia może dokonać jednostronnie spółka lub strony mogą umownie potrącić swoje wierzycelności i doprowadzić do ich wygaśnięcia.

Istnieją Interpretacje podatkowe, zgodnie z którymi konwersja nie będzie kończyła się powstaniem po stronie wspólnika będącego spółką przychodu, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 7 Ustawy CIT. Jednak część organów podatkowych taki pogląd podważa i przyjmuje, że „konwersja wierzycelności wierzyciela oznacza jej zamianę na inne prawo majątkowe i nie jest wniesieniem wkładu w formie pieniężnej, albowiem tę można zrealizować tylko przez wpłatę pieniądza (gotówki) lub przy użyciu pieniądza bankowego” (m.in. dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie w interpretacji indywidualnej z 10 lipca 2013 r., sygn. IPPB3/423-337/13-2/AG). Niekorzystne dla podatników stanowisko poparł NSA w wyroku z 25 marca 2015 r. (sygn. II FSK 349/13) i rozwił wątpliwości, przyjmując, że konwersja wierzycelności na nowe akcje wiąże się z powstaniem przychodu podatkowego po stronie akcjonariusza. Zatem, aby nie powstał obowiązek podatkowy, przekształcenie pożyczek w kapitał powinno się odbyć z fizycznym przepływem gotówki, a nie przez potrącenie.

Z dniem 1 stycznia 2016 r. uchylono art. 14 § 3 k.s.h., który przewidywał automatyczną zamianę wierzycelności wspólnika z tytułu pożyczki udzielonej spółce na wkład do spółki, w sytuacji ogłoszenia upadłości spółki w terminie dwóch lat od dnia zawarcia umowy pożyczki. Obecnie znowelizowane prawo upadłościowe przewiduje IV kategorię zaspokajania z funduszu masy upadłości, która obejmuje zaspokajanie wspólników z tytułu pożyczki dokonanej na rzecz upadłego w okresie 5 lat przed ogłoszeniem upadłości. Ustawodawca uznał, że brak podstaw, aby zamiana roszczenia z tytułu udzielonej pożyczki na wkład dokonywała się automatycznie, ponieważ w praktyce występują postępowania upadłościowe, w których wierzyciele są zaspokojeni w całości. Zatem wspólnik musi zgłosić swoją wierzycelność w postępowaniu upadłościowym, jednak jej zaspokojenie nastąpi w ostatniej kolejności, po zaspokojeniu pierwszy trzech kategorii wierzycelności. ©